

Edicions del País Valencià, S. A.
Avda. del Baró de Càrcer, 40, 13a
46001-València
Tel. (96) 352 48 69.

Provença, 324, 2n.
08037-Barcelona.

Impremta 1, pral.
07001-Ciutat de Mallorca.

**President del Consell
d'Administració:**
Rafael Mansanet.
Conseller delegat:
Eliseu Climent.

Director:
Francesc Pérez i Moragon
Redacció:
Adolf Beltran, Vicent Partal, Ismael López
Documentació:
Enric Bellveser
Correcció lingüística:
Vicent Sanchis

Delegacions:
Josep Pasqual Broc (Castelló de la Plana)
Miquel Martínez (Alacant)
Josep Ramon Lluch (Barcelona)
Josep Rosselló (Ciutat de Mallorca)

Fotògrafs: Jesús Ciscar, Carles Francesc, Jordi Vi-
cent, Vicent Gamir, Pau Barceló, Francesc Cutillas

Disseny i maquetació:
L. Casanovas

Portada: Vicent Gràcia

Publicitat: Albert Peiró i Ortíz

Promoció: Jordi Enguix

Impressió i composició:
Tip. Art. Puertes, S.L. - Palleter, 47
46008-València

Col·laboradors:
Joan Fuster, Vicent Ventura, Julià Garcia Candau,
Ramon Barnils, A. Solé, Joan F. Mira, M. Vázquez
Montalbán, Oriol Domingo, Ernest Udina, Josep V.
Marqués, Quim Monzó, Ignasi Riera, Josep Iborra,
Josep Piera, Ricard Blasco, Enric A. Llobregat,
Jaume Fuster, Jaume Lorés, Josep M. Llompart,
Bernat Capó, Alfons Llorens, V. Soler, M. A. Cap-
many, Emèrit Bono, Equip d'Estudis Urbanístics,
F. Garcia Herraiz, J. V. Aliaga, Guillem Rausa,
Joan Rendé, Andreu Manresa, Francesc Signes,
Amat Sánchez, Vicent Marqués, B. Mesquida, M.
Muñoz, M. S. Jordi, Josep Pitarch, C. Gàmez, E.
Sòria, Valentí Puig, J. Triadó, M. Cahner, Gustau
Muñoz, Fúlvia Nicolàs, Tirso Irure, Vicent Martí

**Direcció, redacció, administració, publicitat i
subscripcions:** Avda. Baró de Càrcer, 40, 13a
46001-València. Tel. 352 48 69
Depòsit legal: V. 853-1984

EL TEMPS és un setmanari independent que res-
pecta la llibertat d'expressió dels col·laboradors.
L'opinió de la revista queda només reflectida en els
articles editorials

Des del Temps

Justícia, sense haver de traduir

La Justícia, amb majúscula inicial, o, si vostés volen, l'administració de justícia, en unes minúscules de mesura més humana, és un dels grans protagonistes del procés democràtic a l'Estat espanyol. Infinitament més protagonista que durant la dictadura, per una raó ben evident: en un règim democràtic, per imperfecte que siga, la justícia és un poder real, que treballa amb lleis fetes, per als ciutadans, pels representants de l'electorat; en una dictadura, la fabricació dels preceptes respon a uns interessos allunyats del comú de la gent.

Aquest protagonisme de la justícia —dels qui l'administren— és tan evident que no cal exemplificar-lo. L'afer de l'espionatge contra Alianza Popular, el cas Flick, la llei d'avortament, Ruiz Mateos, els diplomàtics evasors de capitals... No sé si és possible que alguns jutges —per exemple Luis Lerga— o que alguns advocats —García de Ertterria— arriben a escriure unes memòries practicables. Si ho fan, hauran proporcionat documents històrics d'importància per a comprendre molts misteris, aparents o reals. O el fiscal Valerio, anat per un altre cantó.

Tot plegat fa pensar que la justícia és una qüestió que interessa vertaderament el ciutadà, que no sols l'afecta com a element passiu d'un procés que se li escapa. Ens trobem potser en els moments inicials d'un trajecte que, si no es trenca, podria arribar a port ferm: esvair la multiseular desconfiança del súbdit, o del ciutadà, en un dels grans poders de l'estat. Totes les provatures que es fan per anar introduint la presència dels jurats als judicis és favorable, en aquest procés.

Hi ha un factor decisiu per a eliminar la desconfiança. Ja que no tots podem connectar amb el llenguatge

tècnic de la justícia, no es pot permetre que, damunt, calga canviar d'idioma per a entendre's en allò que siga possible. El 8 d'agost de 1850, dins de poc en farà cent trenta-cinc anys, l'historiador valencià Vicent Boix escrivia: «Donde más se nota, empero, esta ignorancia (de l'idioma del país) es en las declaraciones que la gente vulgar tiene que rendir ante los tribunales, en cuyo caso se explican siempre en valenciano, sin que al leerles en castellano para su ratificación sus propias palabras, puedan los mismos testigos asegurar de la exactitud de lo que les leen. De aquí esa suspicacia y prevención con que miran a los letrados y escribanos, dudando de su buena fe, de su inteligencia y de su justicia».

Vicent Boix volia fer propaganda de l'idioma, canviant els termes (el text citat pertany a la seua *Censura oficial* de la primera edició del *Diccionario valenciano-castellano* (1851), de Josep Escrig). La situació, ara, és molt distinta. Ja no es tracta que l'administrat entenga o no l'idioma en què li parla l'administrador. Es tracta d'alguna cosa més, i molt important: garantir que el ciutadà podrà exercir el dret a ser escoltat en la llengua que li és pròpia, a l'hora de reclamar justícia.

Fa uns dies, el ministre del ram, Fernando Ledesma, en una visita al País Valencià, va insistir en el fet que els valencians podrem utilitzar el nostre idioma «tant en l'expressió verbal com en forma escrita» als tribunals de justícia i que es procurarà l'arrelament dels funcionaris a la terra i que en coneguen la llengua. Igual va dir, al Principat, a l'Escola d'Estiu del PSC.

La integració de la justícia en el procés de normalització lingüística tindrà, si és efectiva, un caràcter d'esdeveniment històric, transcendent.

Francesc Pérez i Moragon